

Okolice Warszawy

WŁADYSŁAW SZLENGEL

CO CZYTAŁEM UMARŁYM

Okolice Warszawy

Stał człowiek na skrzyżowaniu
o świcie, drżąc jak liść...
i patrzył... patrzył w niebo —
i nie wiedział, dokąd iść...

Tak dłużej być nie może,
nie będę dłużej mógł...
Dziś trzeba zdecydować
i wybrać jedną z dróg...

Czy dać im prezent z życia,
swe życie-ersatz¹,
iść dobrowolnie do nich
na Stawki na plac²?

Czy murem³... i do miasta
na Chłodną... i dalej...
na rojną Marszałkowską...
i do pachnących Alej?...

A potem pod Belweder...
zasłuchać się w piosenki
jesiennych suchych liści
złączących dziś Łazienki?...

Stał na skrzyżowaniu
bezzadny mężczyzna:
— na Mokotów? Czy na Pragę?...
A może Pelcowizna?...

I wreszcie machnął ręką...
Postanowił bez słowa...
I wybrał drogę...
..... Czerniakowa⁴.....

Samobójstwo

¹ersatz (niem.) — namiastka. [przypis edytorski]

²na Stawki na plac — mowa o Umschlagplatz (niem.: placu przeładunkowym), usytuowanym przy skrzyżowaniu ul. Stawki i Dzikiej; początkowo służył on wymianie towarów między gettem a światem zewnętrznym, później gromadzono na nim ludzi wywożonych do Trebinki. [przypis edytorski]

³Czy murem... — mowa o ucieczce przez mur getta. [przypis edytorski]

⁴Czerniaków, Adam (1880–1942) — inżynier, przed wojną m.in. radny warszawski, w jej trakcie prezes Rady Żydowskiej, popularnie zwanej Gminą, w okupowanej Warszawie. Organizator życia w warszawskim getcie, m.in. pomocy społecznej, nie lubiany jednak przez mieszkańców, zarzucających mu uległość wobec Niemców. Popęłił samobójstwo 23 lipca 1942, wiedząc że rozpoczęta przez Niemców akcja wysiedleńcza prowadzi do likwidacji getta. W liście do żony pisał: „Żądają ode mnie, abym własnymi rękami mordował dzieci mego narodu, nie pozostaje mi nic innego jak umrzeć”. Pisał *Dziennik getta warszawskiego*, opublikowany w roku

1972 („Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 1972, nr 3/4). Wiersz wykorzystuje fakt, że nazwisko Czerniaków” brzmi tak samo jak nazwa warszawskiej dzielnicy. [przypis edytorski]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z *Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur*.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na *Licencji Wolnej Sztuki 1.3*. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w *Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur*. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/szlengel-okolice-warszawy/>

Tekst opracowany na podstawie: Władysław Szlengel, *Co czytałem umarłym*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1979.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Publikacja sfinansowana ze środków pozostałych ze zbiorów, które nie zakończyły się sukcesem.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Agnieszka Tulicka, Aleksandra Kopeć, Paulina Choromańska, Paweł Koziół.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).